

תוכן עניינים

שער א': כללי	1
פרק א': הדין	1
1. סעיפים 65א עד חוק הירושה, התשכ"ה-1965	1
2. תקנות הירושה (אגרות הרשם לענייני ירושה), התשנ"ח-1998	6
3. תקנות הירושה, התשנ"ח-1998	8
פרק ב': מינוי רשם לענייני ירושה וכישורים	35
פרק ג': הצהרת על זכויות היורשים - סעיף 66 לחוק	37
שער ב': תובענה בענייני חוק הירושה	39
פרק א': עילת התובענה וסמכות מקומית	39
פרק ב': בקשה לתן צו קיום צוואה או צו ירושה - סמכות מקומית	45
פרק ג': דרכי ההורשה	71
1. כללי	71
2. צוואה	71
3. ירושה על-פי דין	72
4. פתיחת תיק בירושה	72
5. אגרות הרשם לענייני ירושה	73
6. בקשות בענייני ירושה	74
שער ג': הרשם לענייני ירושה - סמכויות	77
פרק א': הרשם לענייני ירושה - מינוי	77
1. כללי	77
2. מינוי רשם הירושה	77
פרק ב': סמכויות הרשם לענייני ירושה	79
1. כללי	79
2. צוואה בפני רשות	79

3.	שמירת צוואות המופקדות אצל הרשם	79
4.	קביעת מותו של אדם	81
5.	תיקון טעות סופר בצוואה ותיקון צו ירושה או צו קיום צוואה ...	81
6.	מתן צו ירושה או צו קיום צוואה	82
7.	סמכות חקירת המצהירים בבקשה למתן צו	95
8.	הסמכות למחיקת הבקשה מחמת חוסר מעש המבקשים	95
9.	מתן הצו על-ידי הרשם	95
10.	הודעה על הסתלקות	96
11.	קביעת הוצאות	96
12.	מינוי מנהל עזבון וחיובו בערובה	96
13.	נוסח צו הירושה ושינויו	96
14.	הסתלקות מהעזבון	99
15.	אישור בקשות היורשים	100
15.1	סמכות כללית	100
15.2	עריכת צוואה בפני רשות	100
15.3	שמירת נכסי העזבון	100
15.4	מינוי מנהל עזבון	100
15.5	אישור הליכים בענייני ירושה הנוגעים לקטין או פסול-דין	102
16.	סופיות צו הירושה	102
17.	הוצאות הכרוכות בניהול הליך ירושה	103
18.	ערעור	103
19.	שמירת דינים	106
20.	סמכות בינלאומית והמשפט הבינלאומי הפרטי	106
21.	פסיקות הרשם לענייני ירושה	108
	פרק ג': כתבי הטענות בתובענות בענייני ירושה - סדרי דין	111

1. מספר העתקים	111
1.1 המצאה ליועץ המשפטי לממשלה	111
1.2 העתקים בהגשת התנגדות	114
1.3 העתקים בבקשה לצו ירושה או צו קיום צוואה	114
2. פירוט מסמכים מצורפים	114
2.1 תצהיר	114
2.2 צירוף מסמכים מיוחדים לבקשה לצו ירושה או צו קיום צוואה	115
2.3 צירוף מסמכים מיוחדים להתנגדות לבקשה בענייני ירושה או התנגדות למינוי מנהל עזבון	117
2.4 חובת התרגום	117
3. זהות הצדדים	117
3.1 בקשה על-ידי מי שאינו יורש	117
3.2 הצדדים לדיון	119
3.3 הצדדים בעת העברת בקשה לצו קיום מהרשם לבית-המשפט לענייני משפחה	120
3.4 הצדדים בתובענות בענייני ירושה	120
3.5 המצאה	120
פרק ד': סודיות באשר למפורט בצוואות שהופקדו אצל הרשם לענייני ירושה	121
פרק ה': סדרי דין הנוגעים להבאת ראיות	123
פרק ו': העברת הדיון מהרשם לענייני ירושה לבית-משפט לענייני משפחה	125
1. כללי	125
2. הוגשה התנגדות לבקשה	125
3. זהות הצדדים להליך	127

4. טיב ואופי הצוואה.....	128
5. סעיף סל - שיקול-דעת הרשם.....	128
6. סדרי הדין בהעברת הדיון.....	128
פרק ז': הגשת התנגדויות - סעיף 67 לחוק הירושה - סמכויות הרשם לענייני ירושה.....	131
1. הדין.....	131
2. כללי.....	131
3. הארכת מועד להגשת התנגדות.....	135
4. היעדר זכות העמידה.....	139
5. תניית הסילוקין בצוואה.....	139
6. האם למשיב 4 יש מעמד להגשת התנגדות בהיותו "מעוניין בדבר" על-פי סעיף 67 סיפא לחוק הירושה.....	140
פרק ח': מתן צו ירושה וצו קיום על-ידי בית-המשפט - סעיף 67א לחוק.....	147
פרק ט': ראיות - סעיף 68 לחוק.....	155
1. ראיות - סעיף 68 לחוק הירושה.....	155
2. הוכחת תעודות חוץ - סעיף 30 לפקודת הראיות.....	164
פרק י': תכנם של צו ירושה וצו קיום - סעיף 69 לחוק.....	169
פרק י"א: שינויים לאחר מות המוריש - סעיף 70 לחוק.....	171
פרק י"ב: כוחם של צו ירושה וצו קיום - סעיף 71 לחוק.....	177
1. כללי.....	177
2. זכויות בדירה.....	178
פרק י"ג: תיקון וביטול של צו ירושה ושל צו קיום - סעיף 72 לחוק.....	179
1. הדין.....	179
2. כללי.....	181

3.	שיהוי בתובענה לביטול צו ירושה	191.....
4.	הגדרת צד "מעוניין בדבר"	191.....
5.	ביטול צו קיום צוואה	191.....
6.	הליך תיקון או ביטול צו ירושה או צו קיום צוואה מוסדר במסגרת הוראות סעיף 72(א) לחוק הירושה	192.....
7.	בקשה לקיום צוואה שהוגשה בחלוף שלוש עשרה שנים ממועד פטירת המנוח	193.....
8.	שאלת תוקף צו הירושה שניתן	193.....
9.	המערערים לא הצביעו על עובדה חדשה המצדיקה התערבות בצו הירושה שניתן ביחס לעזבון המנוח	194.....
10.	סעיף 72 לחוק הירושה מאפשר אמנם לבית-המשפט לחרוג מכלל סופיות הדיון, אולם בו בזמן הוא מעניק לבית-המשפט שיקול-דעת שלא להיזדקק לבקשת התיקון או הביטול שנועדה לשנות צו קודם, מהטעמים המנויים בו	194.....
11.	בקשת המשיבים לתיקון צו הירושה הוגשה שנתיים לאחר שניתן צו הירושה המקורי. לכל המאוחר ידעו המערערים על תוכנו של צו הירושה המקורי באוקטובר 1985, מועד בו הוגשה התובענה נשוא הערעורים ואשר אליה צורף צו הירושה הנ"ל כנספח. יוצא, איפוא, כי המערערים הישהו את בקשת התיקון לפחות במשך תקופה של שנה וחצי. להשתהות ניכרת זו לא ניתן כל הסבר, קל וחומר הסבר סביר	195.....
12.	חזרה מהסתלקות וביטול צו הירושה	195.....
13.	האינטרסים המוגנים בכל אחת מההוראות החוק הנ"ל, סעיף 6 וסעיף 72 לחוק הירושה, הינם שונים	196.....

14. על הטוען להיותו "מעונין בדבר" להוכיח אינטרס ממוני אובייקטיבי של ממש בעזבון בהווה ולא בעתיד. לא די באינטרס ערטילאי סובייקטיבי.....	196
15. צירוף תצהיר לבקשה לביטול צו ירושה - עסקינן בפגם פרוצידוראלי.....	196
16. שיהוי והתיישנות בני 13 שנה.....	197
17. על-אף שהבקשה הוגשה בחלוף של כמעט שנתיים מיום מתן צו הקיום, בית-המשפט מצא כי אין בעובדה זו כדי לחסום בפני התובעות את זכות הגישה לערכאות.....	198
18. הגשת בקשה לביטול צו ירושה הוגשה בחלוף שלושה חודשים - מלחמת לבנון השניה ופגרת בית-המשפט.....	199
19. חרף השימוש הלשוני בתקנה 27(א) לתקנות הירושה "המבקש תיקון או ביטול של צו ירושה או של צו קיום יגיש בקשה בכתב..." הרי נראה שהבקשה תובענה היא, ולפיכך יש לפתחה כתובענה - יש תמיכה לכך גם בהוראת תקנה 27(ד) לתקנות הירושה.....	199
20. אכן פסק-דין בדיני ירושה אינו בהכרח סופי שכן סעיף 72 לחוק הירושה מאפשר פתיחת שערי הדיון מחדש, אף עם חלף הרבה זמן כפי שהתרחש כאן. ברם, בסופו-של-דבר על בית-המשפט לבחון את החומר ולהכריע בו.....	200
21. בפסק-דינו, קבע בית-המשפט המחוזי כי הדין הוא עם המשיבים. לא היה מקום להיעתר לביטולו של צו הירושה. זאת, מחמת השיהוי הניכר בהגשת הבקשה ובהיעדר הסבר מניח את הדעת לשיהוי. המבקש לא גילה דבר קיומה של צוואה ברשותו אלא אך לאחר למעלה משנה וחצי משנודע לו לראשונה על כוונת המשיבים להגיש בקשה לצו ירושה. אין המדובר בשיהוי קצר אלא בשיהוי ניכר. הערעור נדחה.....	200

22. בדין קבע בית-משפט קמא שהשיקולים הצדיקו את דחייתה על- הסף של הבקשה השניה לביטול צו קיום הצוואה. בבקשה לא ניתן כל הסבר מניח את הדעת לשאלה, מדוע נערכו הבירורים בעניינה של ד"ר פטריגין זמן רב מאוד לאחר שניתן צו קיום הצוואה. יש לזכור, כי הבקשה למתן צו קיום הצוואה - אליה צורף המסמך הרפואי - הוגשה בשנת 1996, ואילו הבירורים בעניינה של ד"ר פטריגין מול משרד הבריאות נערכו בשנת 2005. הערעור נדחה.....200	23. כבר נקבע כי השיהוי נמדד מהמועד שבו נתגלתה למבקש העובדה החדשה המצדיקה את תיקון הצו או את ביטולו, ולא ממועד פטירתו של המצווה.....201
24. צו קיום צוואה או צו ירושה דינם כדין פסק-דין, כך שכללי סופיות הדיון חלים גם עליהם. חרף זאת, איפשר המחוקק בסעיף 72 לחוק הירושה את תיקונם או ביטולם אם יתברר לבית-המשפט או לרשם לענייני ירושה כי קיימות נסיבות או עובדות שלא היו ידועות לו בעת מתן הצו המצדיקות את התיקון או הביטול.....201	25. סעיף 70 לחוק הירושה ("שינויים לאחר מות המוריש") למול סעיף 72 לחוק הירושה ("תיקון וביטול של צו ירושה ושל צו קיום").....201
26. בית-המשפט שוכנע כי במקרה דנן המבקש נהג בשיהוי בלתי- מוצדק של למעלה מ- 6 שנים.....207	

27.	בית-המשפט סבר כי יישום הוראת סעיף 72 לחוק הירושה ייעשה לרוב בשני שלבים: הראשון, בחינת טיבה, מהותה ומשקלה הלכאורי של העובדה החדשה. רק אם בכוחה של עובדה לכאורית זו, אילו הייתה מובאת לפני בית-משפט או הרשם לענייני ירושה קודם למתן הצו, כדי לגרום בהכרח למתן צו שונה, כי אז יבחן בית-המשפט קיום שאר הדרישות. הדבר משול לקיומה של עילה לכאורה, שבהיעדרה יש להורות על סילוקה של תובענה על-הסף. בתנאי זה עמדה בקשת הביטול דן. מכאן ואילך יש לבחון את שאר התנאים וביניהם האם יש לקבל את אותה טענה או עובדה שלא הובאה קודם כנכונה. במקרה דן יש לברר את אמיתות הצוואה. עד לנקודה זו הרי שאין חולק כי נטל הבאת הראיה מוטל על מבקש הביטול.....209
28.	שיהוי של חודש ימים.....209
29.	יש לנקוט בהליך עצמאי - סעיף 72 לחוק הירושה.....210
30.	לשון החוק מבהירה מפורשות, כי היסוד להידרש לבקשה נעוץ בעובדות או בטענות שלא היו בזמן מתן הצו. ברי, כי דבר קיומה של צוואה מאוחרת הוא בבחינת עובדה שלא הייתה לפני כב' הרשם בטרם ניתן הצו, ובוודאי שלו הייתה מונחת עובדה זו בפניו, ספק רב אם היה ניתן צו הקיום כפי שניתן. זאת, ללא כל קשר לטענותיהם של המבקשים בהליכים שלפני.....210
31.	לאיזו ערכאה הסמכות העניינית לדון בתביעה לביטול צו קיום צוואה שניתן לפני למעלה מ- 30 שנה בבית-משפט מחוזי?.....210
32.	פרשנות סעיף 72 לחוק הירושה.....215
33.	הבקשה לביטול הוגשה לאחר כ- 6 חודשים - ההסבר שניתן אינו מניח את הדעת.....220
34.	שיהוי של כ- 6 שנים - הבקשה נדחתה.....221

35. הגדרת המונח ילד - האם ילד שנולד מתרומת זרע יורש על-פי דין?	226
36. שעה שהפסיקה מעמידה בפני בית-המשפט את החובה לבחון לא רק את פרק זמן שיהוי אלא את הנסיבות לו, מצאתי כי בענייננו לא היתה כל הצדקה לשיהוי בכל היקף זמן שהוא לצורך הגשת הבקשה לביטול צו קיום הצוואה. השיהוי איננו מוצדק ויש בו כדי לחסום את הדרך לבטל את צו קיום הצוואה שניתן בעניינה של צוואת המנוחה	227
פרק י"ד: הגנת רוכש בתום-לב - סעיף 73 לחוק	229
פרק ט"ו: סמכויות הממונה הארצי, אי-תלות, סמכויות חקירה ומרשם ארצי - סעיפים 73א עד 73ד לחוק	231
פרק ט"ז: הוצאות - סעיף 74 לחוק	239
פרק י"ז: מסירת צוואה לרשם לענייני ירושה - סעיף 75 לחוק	241
פרק י"ח: הודעה על צוואה - סעיף 76 לחוק	243
שער ד': הנהלת העזבון וחלוקתו וסמכויות הרשם לענייני ירושה	245
פרק א': מבוא	245
פרק ב': הגדרת המונח "עזבון" והנכסים הנכללים בעזבון	247
פרק ג': אמצעים לשמירת העזבון - סעיף 77 לחוק	251
1. כללי	251
2. מינוי מנהל עזבון על-ידי נושה של אחד מיורשי המנוחים	261
פרק ד': מינוי מנהל עזבון - סעיף 78 לחוק וסמכות הרשם לענייני ירושה	263
פרק ה': כשרות להתמנות - סעיף 79 לחוק	271
1. כללי	271
2. "יחיד"	272

272.....	3. מנהל עזבון שאיננו תושב ישראל - "בעל עניין"
272.....	4. "תאגיד"
275.....	פרק ו': הסכמה להתמנות כמנהל עזבון - סעיף 80 לחוק
277.....	פרק ז': הוראות המוריש - סעיף 81 לחוק
289.....	פרק ח': הליכי בית-המשפט - סעיף 81א לחוק
291.....	פרק ט': תפקידים - סעיף 82 לחוק
	פרק י': הוראות בית-משפט ובקשה למתן הוראות - סעיף 83 לחוק
303.....	ותקנה 40 לתקנות
309.....	פרק י"א: פרטת עזבון - סעיף 84 לחוק
313.....	פרק י"ב: שומה - סעיף 85 לחוק
	פרק י"ג: השקעת כספים והדרכים להשקעת כספי עזבון - סעיף 85א לחוק
315.....	לחוק
335.....	שער ה': הפקדת צוואה ומסירתה לרשם לענייני ירושה
335.....	פרק א': הפקדת צוואה
341.....	פרק ב': מסירת צוואה לרשם לענייני ירושה
349.....	פרק ג': הודעה על צוואה
351.....	פרק ד': בדיקת המרשם
353.....	פרק ה': צוואה בפני רשות
353.....	1. כללי
354.....	2. צוואה - תקנה 23 לתקנות הנוטריונים
355.....	3. עשיית צוואה בפני רשות - תקנה 7 לתקנות הירושה